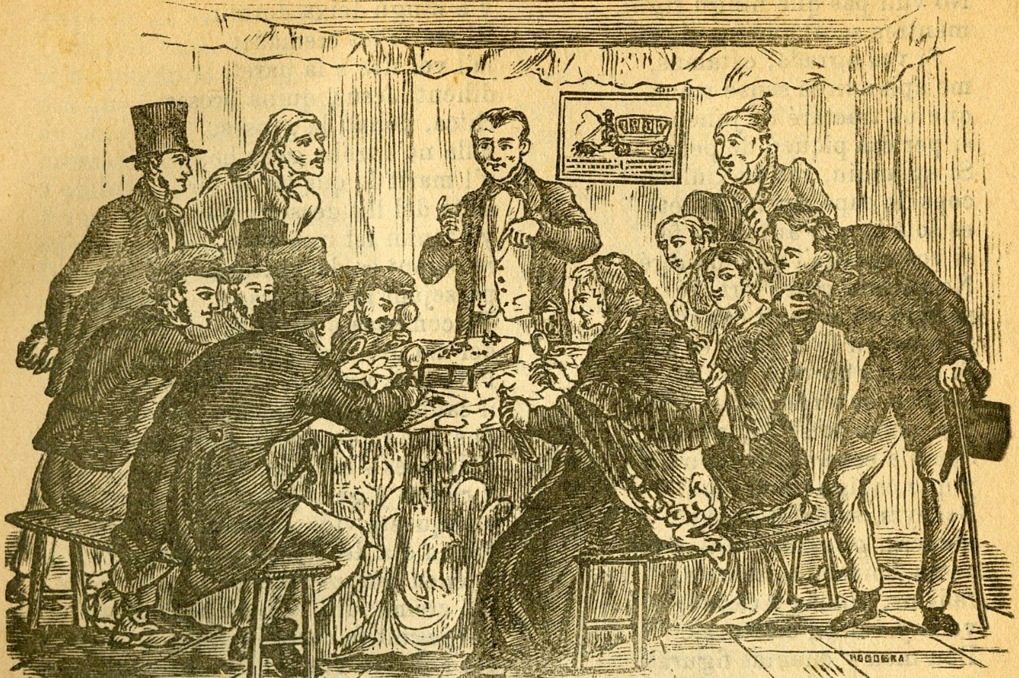

LA ESTISORA

SEGONA PART

Nou sermó plé de mentidas, ni que semblin veritats; escrit á las foscas, un dia de molt de sol; adornat ab moltas garrofas, guixas y alguna embusteria mes; y quí no ho vulgui creurer que ho vaigi á veurer.

Ara si que heu de escoltá,
lo molt que vull esplicá.
Ara si qu' heu de venir
á sentir lo que os vull dir.
Sobre tot molta atenció,
ab tot lo que us diré jo.
Va, veniu, pero escolteu,
lo que diré ab alta veu.
Ara sabreu com devora
la meva gran estisora,
com sap tallá y ratallá
lo que no 's vol esquinsá.
Veyam si creureu ben be
lo que diu aquest papé.
El que estiga aqui present
vull que estiga ben atent.
No vull que ningú respiri,
sino que calli y que miri.
Tots are fareu lo mut
ni que os vingui un estornut.

No vull pas que ningú rigui,
mentres senti que yo digui.
Si vos agrada, catalans,
me aplaudireu sense mans,
que us tractaré de juheus
si per cas piqueu de peus.
Si aplaudiu, res de xiulets,
cops de caps per las parets
es sols lo que aureu de fe
si vos agrada'l que 'us diré.
No parlaré gaire fort
perque no'm senti cap mort.
¿No veyeu lo cel que es alt?
Si'u mira un cego no val.
¿Veyeu la terra que es gran?
¿La veyeu tots? Endavant.
Sembla estrany, tants mils que som
y que capiguem al mon.
Benéyts, sabis, geperuts,
mancas, guerxas, tartamuts;
xatas, coixas, destentats,
fadrins, viudas y casats,
vells y vellas, criaturas,
Deu meu y cuantas figuras,
y que tots volém menjá
y molts sense treballá.
Ves entre dolens y bons
com poden faltar rahons.
Ab l' ambició solament
de la mitat de la gent,
estranyo moltas vegadas
que no hi haigi mes trompadas.
Home hi ha que per orgull,
comporta treures un ull
sols un guerxo quedi cego
perque perdi l'esma luego.

—

Toquem per los enamorats
al moment que son casats.
Repareu que'ls primers dias
tots son festas y alegrías.
Van al teatro al café:
van al ball si mal no vé,
y tot allo sembla un cel,
durant la lluna de mel.
Tenen una criatura...
Ja comensa l'amargura
perqué, axis tota la nit,
tenen un cantadó al llit
que passa del tó de «Sí»,
y á ningú deixa dormir.
El marit tot cremadet
ja'l vol tira á la paret,
dihént: Jesús, quina brossa;
chica, dónali la grossa.
Ella no's troba gens bé,
y'l marit lo que ha de fer
saltá del llit desseguida
y'l tenim fet una dida,
renegant sa desventura,
passejant la criatura.
Ya comensa á renegá,
del dia que's va casá.
Pero li fa uns cuans petóns,
li canta quatre cansóns
fins que'l noy queda adormit
y després s'entorna al llit:
y rihent y gemegant
va aquesta vida passant.
Ve un dia de llamps y trons
y tenen quatre rahons,
Ell cremat diu; «No m'aguanto»
Tot seguit fa corre'l tanto;
vet aquí un gos rabiós.
Ella tot son crits y plors,
y arribán lo cas aixi
se tenen de dividí.
L'un vol que tot sigui seu;
«Dius mentida, tot es meu»,
Respón l'altre desseguida:
«Yo soch l'amo» «Dius mentida»
Pero ab tot aquell xibarri,
hi acut l'alcalde de barri,
pero no hu pot arreglá
y al ultim s' en te d'aná.
Plora ella la desventura.
y agafa la criatura,
y entre una rahons tan raras
ella torna ab los pares,
y ballán queda'l dimoni
dividit lo matrimoni.
Altres matrimonis hi ha
que poden mes ben aná;
pero quant arriba'l ball
que'l marit no te treball
si be no tenen rahons
no faltan tribulacións.
Com no poden quedá bé,
los empaita'l pastissé
dihent: «Si no'm deu diners,
de pa no us en fio mes».
L'amo de casa també
si no pagan lo llogué,
diu que ja no vol ser l'ase
de perdrer el lloguer de casa
prometen que pagarán
y embolichs no'n faltarán.
No parlem més dels casats
que ya son prou desgraciats.
Dirém dos cosas ó tres
pels que avuy son taberners.
Aquestos si que ho tenen be
per guanyá forsa calé.
Tenen un mérit sense fí,
¡¡L'aygua ferla torná ví!!
Van gastant mercaderías,
y barreijant porquerías,
y saben un ví arreglá
que such de rahims no hi ha.
Lo venen car y dolent
y aixis enganyan á la gent.
Y no fan sino plorá,
may paren de gemegá,
y encare gosan á di
que no's poden mantení.
¡Pobrets! Mireusels be á tots
qu'están grassos com á bots;
ab la cara tan lluenta;
la panchota sels rebenta.
Veyeu si passan treballs,
que's menjan los millors talls.
Van tots vestits ben maquets;
vingan galls, vingan suquets;
donan per por de perills
bona ensenyansa al seus fills,
y'l que te de raure allí
no'n te per pa ni per vi.
¿Y aqueixas que venen carn?
No'ls atrapa cap cadarn;
sense por de ser jueus
també se saben fe'ls seus.
Dels cafeters ¿Qué'n dirém?
que's fan tots richs ab extrém,
que ab cuatre anys y algo mes poch,
tots se posan be ab el joch.
Alli demanas café,
ó si vols demanas té;
no't fixis ab el coló
que tot ho es menos alló;
y per anar trampejant
ho fan un poch amargant
ab las fullas de chicoira
y en devant ¡viva la boira!
aquell que vol fer mes tropa
també demana una copa.
¡Tot es cul! En bona fé...
Es á dir que no hi cap ré.
Un poch de sucre cremat
ab un poch de refinat
y ab aygua remanadet
ja tenen lo licor fet.
Pero amigo perque hi vas
á dar menjá al que está gras;
qui no vol pols ni quimera,
fillets que no vaigi á l'era.
Y'ls pasteleros ¿Qué fan?
Un negoci bastan gran,
perqué sols de las verduras
ells ne fan las confituras,
perqué no'ls deu costá massa
l'ansiam, la carabassa,
la pell de sindria, punsém,
pell de taronja com sabém,
y ab sucre clarificat
promte ho tenen arreglat;
de farina'n fan confits,
y'ls tenen enllapolits.
Pero, bueno, que fareu,
al mon qui l'agafa es seu.
¡Ay si pogués jo parlá
alló de cla y catalá!!
sols tocán p'els advocats
que'ns deixan a tots pelats
de la pell y fins al os,
junts ab los procuradors.
Com te van donant rahó
y't pelan de bo de bo.
Ya li podem di ¡Pobret!!!
al que te de segui un plet.
Quina cosa mes estranya
que hasta perdi aquell que guanya!
¡De modo que't vant voltant
dihent: «Tira endevant;
no pots perdre, ho tens segú,
lo qui hi guanyará ets tú.»
Y quan te n'has adonat
ni camisa te ha quedat.
Encara tens de tussi
que ells ya t'han fet escupí:
Y no fan gayres embuts

al demanar estornuts.
pero com es son ofici,
per ells es lo benefici.
Si per cas estás pelat,
ay que pronta has acabat;
Ni't vehuen ni están ab tú....
Com si may hi hagués ningú.
Ya't dich jo qu'es una tropa....
¡Que'n foren de bons! Pero en sopa
Pero be, deixemo corra
abans no hi perdem la gorra.
¿Donchs no diuhen que hi ha Deu?
Pero fills, com que no's veu
per això no hi ha justicia
per castigar la malicia:
ningú te po de pecar
perque anant á confessar
prompte está tot arreglat
y tot l'hi es perdonat.
Quedessin pels delincuents,
los cruels demordiments,
ja hi hauria mes cuidado
á fe pendre cap enfado,
perque al crit de la consiencia
vendría la penitencia.
Ara l'exercit mireu
y'l seu gasto repareu
bons vestits, sabres, galóns,
cavalls, curenyas, canóns,
balas, bombas y mortés,
llansas, pólvora ab excés,
matxos ab bonas murrallas,
cuartels, castells y murallas.
Mantenin á tans soldats
y hasta'ls gefes retirats,
y no es cuento, es joch segú
que cobran milló que tú.
Tal cullita may s'esguerra
tan si tením pau com guerra.
¿Y qui ho paga tot això?
L'infelis treballadó.
Ya'us dich jo que te salero,
aquest mon tan embustero.
No re, las cosas d'Espanya:
Sempre cobra'l que no ho guanya.
Ves allá, vesten aquí,
sempre trobas mal camí.
Ja pots amidá bé'ls passos,
que sempre caurás de nassos,
Uns altres també jo'n sé,
que son los que están mes be:
ells: ab la ajuda de Déu
casi tot lo mon es seu;
això si que no es mantida
que tenen la milló vida.
No'ls vull anomená,
que tinch po de carregá,
quina tropa Sant Antoni . .
val mes que fassi muixoni:
perqué dihént la veritat
ya m'hauria embolicat.
Aquets sempre farán bonas
mentres al mon hi haigi donas.
No es estrany, que sempre guanyin,
pero fills meus, que s'apanyin.
Veijem tots de treballá
ja que altre remey no hi ha
que un dia nostre Senyó
tornará per la rahó,
y aixis, estimats germans,
hem de espavilar las mans.

Altre dia os contaré
moltas mes cosas que yo sé.
Ja sabeu que may m'amago
pero tinch d'anar á fe un trago.
Lo cuento es bastant llarguet
y aixis es que ya he fet set.
Ya os podeu torná á escampá,
que'm canso de enrahoná.
Com que ab tothom vull se amich,
del que hi dit ja m'en desdich,
y'us juro de bo de bo,
que de broma he parlat jo.
Ya he acabat las rahons,
y ab aquesta estigan bons.

FI

Imps. Hospital, 19 «El Abanico»